

Jubileumsskrift til forbedring

Jon Haffner, Tom Gerner, Arnt Jakobsen, red.

Surgery in Norway

A comprehensive review at the 100-year jubilee of the Norwegian Surgical Society 1911–2011. 407 s, tab, ill. Oslo: The Norwegian Surgical Association, 2011. Pris NOK 500 (+ porto). Kan bestilles hos NKFs sekretær, Ole Anders Stensen i Legeforeningen. ISBN 978-82-8070-093-3

I forbindelse med sitt 100-årsjubileum utga Norsk Kirurgisk Forening dette omfattende og i mange henseender imponerende jubileumsskriftet. Arbeidet med boken startet for mer enn 25 år siden, og flere av kapitlene ble skrevet allerede til foreningens 75-årsjubileum i 1986 og publiseres først nå.

De tre redaktørene og initiativtakerne skal ha stor honnør for å ha tatt utfordringen og for endelig å ha fullført en så viktig og bredt anlagt dokumentasjon av historien om norsk kirurgi. Det synes da både riktig og fortjenstfullt at dette store bindet nå utgis på engelsk, derved også «to make it internationally available».

Jubileumsboken inneholder 59 kapitler om ulike epoker i norsk kirurgi. Det første kapitlet omhandler kirurgisk virksomhet i Norge frem til 1900. Deretter følger flere kapitler med historikk og statistikk om sykehusstruktur og antall kirurger, kirurgisk spesialisering, universitetsklinikker og kirurgiprofessorer og endelig Norsk Kirurgisk Forenings egen historie siden stiftelsen 1911. Ett kapittel på bare fire sider dekker generell kirurgi i Norge 1900–86, selv om den generelle kirurgien nødvendigvis også blir omtalt i begrenset omfang under de påfølgende kapitlene for de enkelte subspecialitetene.

Denne omfangsrike papirutgaven på over 400 sider dekker en svært interessant tidsepoke på over 100 år med en utrolig utvikling i norsk kirurgi.

Boken er full av informasjon og dokumentasjon av den kirurgiske aktiviteten og utviklingen i Norge, oversiktlig redigert og illustrert, og med en tiltalende layout.

De fleste forfatterne har en nær og langvarig tilhørighet fortrinnsvis til universitetsklinikken og andre sentrale kirurgiske miljøer. Det kan føre til at innholdet i flere kapitler for ensidig baserer seg på, og preges av, forfatterens egen karriere i disse større sentrene. Beretningen om den kirurgiske innsatsen rundt i landets øvrige større og mindre sykehus gjennom de 100 årene blir da lett underestimert, f.eks. disse sykehusenes avgjørende bidrag i kvalifiseringen av norske kirurger. Derved er også historien om eldre generasjoners kirurger blitt mangelfullt omtalt. Redaktørene og kommentatorene kunne ha stilt større krav til forfatterens undersøkelser for å gjøre denne dokumentasjon av hele kirurgiens historie i Norge mer historisk interessant.

Mangelfulle historiske undersøkelser viser seg også ved at fremstillingen i så mange kapitler blir svært personfokuseret, og da særlig basert på kolleger og hendelser som forfatteren kjenner fra sin egen samtid: hvem som var først ute med hva, og hvor. Når tilsynelatende flest mulig navngitte kirurgers meritter skal fremheves, mest fra forfatterens egen tid, blir det desto tydeligere når andre kolleger og epoker er utelatt. En navnefortegnelse til slutt over alle som er nevnt i teksten (25 sider, uten sidehenvisning), gjengir urimelig knapp eller gal informasjon for mange kolleger, for enkelte andre unødig detaljerte biografiske data.

Under min lesning skjelte jeg til den forbilledlige og kompakte A history of surgery (1) av den britiske kirurgen Harold Ellis

(f. 1926), som altså heller ikke er profesjonell historiker, men som likevel oppfyller kravene til medisinsk historieskriving. Riktignok har redaksjonen tidligere betegnet Surgery in Norway som «et internt arbeidsdokument», der feil og mangler kan rettes opp i den endelige nettutgaven i 2012. Men gjort er gjort – jubileumsboken i papirutgave blir stående som den nå er utgitt.

Thorstein B. Harbitz

Oslo

Litteratur

1. Ellis H. A history of surgery. London: Greenwich Medical Media, 2001.

En nyttig gave

Arnild Lauveng

Noe mye mer annet

Ungdom og psykisk helse. 335 s, ill.

Oslo: Universitetsforlaget, 2011. Pris NOK 339
ISBN 978-82-15-01954-3

«Livet er ofte vanskelig. Ting skjer som ikke skulle skjedd. Folk gjør ting de ikke skulle ha gjort. Av og til gjør det mer vondt å være menneske enn det vi egentlig orker.» Med disse ordene innleder Arnild Lauveng sin fjerde bok. Som psykologspesialist, med omfattende personlige og profesjonelle erfaringer og kunnskaper, vet hun hva ulik grad av psykiske symptomer i ungdomsårene kan innebære og hvordan de bør håndteres både privat og faglig. I tillegg har forfatteren illustrert første side av hvert kapittel med fargeglade og fantasirike illustrasjoner.

I første del, Fortellinger om ungdom, omtales 13 unge med varierende grad av psykiske vansker og diagnoser. De spenner fra Mona som er sliten og strever for hardt, til Kristian som får en psykose. Samtlige er beskrevet på en realistisk, lett forståelig og klinisk relevant måte. Det er også eksempler på hvordan en kjæreste, søster eller datter kan oppleve psykisk sykdom hos en de er knyttet til.

Den andre delen inneholder ni kapitler med viktig informasjon, bl.a. om psykiske sykdommer, bruk av diagnoser, hvordan få hjelp, taushetsplikt, innleggelse, medisiner og prognose – alt fremstilt på en lett forståelig og nyansert måte.

Et hovedbudskap til de unge er at uansett hva som er problemet, går det an å få det bedre: «Varer vanskene mer enn noen uker – si ifra til noen voksne du stoler på.» Her er også gode eksempler på hvordan voksne, f.eks. en lærer som ser den unge og åpner opp med aktiv lytting, kan komme til å spille en avgjørende rolle.

Boken har ikke litteraturreferanser, men henvisning til nettsider med kobling bl.a. til forskjellige organisasjoner som ungdommer kan kontakte hvis de trenger hjelp.

Selv om tittelen er litt forvirrende, er budskapet tydelig og godt fremstilt. Fortsatt er psykiske lidelser tabubelagt, men dette er en bok som både foresatte, helsepersonell på ulike nivåer og lærere kan ha nytte av å kjenne til og gjerne bruke som et tilbud eller gave til ungdom som sliter. Det kan komme til å gjøre en forskjell!

Inger Helene Vandvik

Slependen